

**EXIMI-//VM PLANEQVE DIVI-//NVM OPVS
INCOMPARABILIS// Theologi Dionysij, professione
Car//thusiani, in quo opere contine[n]tur// quinque
humanae uitae specu//la**

Dionysius <der Kartäuser>

Coloniae, 1540

Venerabili Doctissimo Qve Patri, D. Theodorico Lolier à Stratis,
Carthusianorum domus prope Hildesiam priori. amico & patrono cum
primis [...], lendo Ioannes Calolithus S. D.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55481](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55481)

VENERA

BILI DOCTISSIMO QVE

PATRI, D. THEODORICO

Lolier à Stratis, Carthusiano

rum domus prope Hilde

siam priori. amico & pa

trono cum primis so,

lendo Ioannes

Calolithus

S. D.

VM Ioannes Ruremun-
danus meus ^{quod ex hoc} du-
dum in patriam esset pro-
fectus, Ruremundæ in bi-

bliotheca Carthusianorum forte inuenit
sanctissimi uiri Dionysij opuscula quæ-
dam, specula humanæ uitæ inscripta, quæ
quum nobis legeret da exhibuisset, non in-
digna iudicauimus, quæ imprimeretur,
atq; in lucem æderentur. Comœdia à qui-
dam definitur τὸ ἀνθρώπινον βίον ἀνατολῆσαι,
id est, humanæ uitæ speculum, quod in
comœdia uelut in speculo mores homi-
num conspiciantur. At heu opuscula Dio

Aa ij ny-

*Quid comœ-
dia sit
quid in
confutro*

EPISTOLA

Dionysij, iustius humanae uitae specula uocantur. In Comedijs proponuntur nobis bonorum & malorum exempla, ut expetamus honestatem, & fugiamus turpitudinem: sed isthic multa sunt admixta quae non tam ad formandos, quam ad corruptendos mores ualent. Quid enim conducit ad bene beatę uiuendum, nosse lenonum periuria, meretricum impudētiā, ingluuiem ac scelera, iuuenum cupiditates ac desideria, seruorum dolos ac fraudes? Certe quod conducat, nescio, nisi fortasse hoc unū, quod uidelicet improborū ac sceleratorum uitam diu multumq; contemplando quis reddatur improbius ac sceleratior. In his autem Dionysij speculis non redduntur fraudulētorum seruorum, uel perfidorum lenonum, uel sceleratarum meretricum imagines, sed optimorum & Christianissimorum hominū imagines conspiciendae & contemplandae cuius proponuntur, & non principum modo & omnium magistratuum, sed etiam priuatorum ac subditorum officia ostentant.

Quis in Comedijs proponat

*quid romulū
dia patris
immo romulū
dicit.*

*in finis an
locis spm
is no resp
unt in q
romulū
dicitur
potius*

N V N C V P A T O R I A .

stenduntur ac perfectissime demonstrantur. Porro sex specula in hoc opere a Dionysio proponuntur. Primum est magistratum & eorum qui alijs præsunt: Magistratum autem sunt principales differentiae. Nam magistratum alij sunt spirituales, alij seculares, alij mixti Spirituales proprie dicuntur qui tantum spiritualia curant, & se non immiscunt secularibus negotijs, & qui tantum uerbo dei, & non ferro homines gubernant. Atq; eiusmodi magistratus fuit noster saluator Christus & eius Apostoli, & Christi Apostolorumque sectatores. Proprium autem munus spiritualis magistratus est, docere & prædicare, legem seu poenitentiam & Euangelion seu remissionem peccatorum, & recte administrare sacramenta à Christo instituta. Spirituales enim magistratus non debet aliorum esse dominus sed seruus. Præcipue autem seruire alijs debet, docendo, prædicando, monendo, hortando, atque interdum obiurgando. Spirituales autem magistratus complectitur

Aa iij con

Quot spe-
cula à Dionysio
proponantur
primum spirituales
quæ cum quibus
in se complerentur

Divisio Magistratum

in spirituales
seculares
mixtos

Quod sit
munus spirituales
magistratus

2.

EPISTOLA

concionatores & ministros ecclesie qui
 uidelicet debent ecclesiam erudire in do-
 ctrina fidei, & administrare sacramenta di-
 uinitus instituta. Huc etiam referendi
 sunt prefecti monasteriorum, quos uul-
 go priores uocant. Porro ecclesiastice
 seu preconis uerbi non debent quemquam
 ui cogere uel compellere ad suscipiendam
 fidem, nec debent quempiam in armis co-
 herere, sed potissimum debent arguere pec-
 cata totius mundi, & ostendere omnes ho-
 mines esse peccatores, id est, reos mortis
 aeternae. Deinde conscientias iam agni-
 tione peccati perterritas ac perturbatas, de-
 bent consolari confirmare & erigere pro-
 missionibus euangelicis, & sacramentis
 a Christo institutis. Deinde quum ani-
 maduertent homines iam habere paca-
 tas ac tranquillas conscientias, & acqui-
 escere in Christo, tum damnum debent
 eos ad exercitia fidei, & mutuae Charita-
 tis officia exhortari. Fides enim marce-
 scit ac moritur, nisi oratione, diuinarum
 scripturarum lectione, alijsq; pijs operi-
 bus

NUNCUPATORIA:

bus exerceatur ac uiuificetur. Vbi non sunt pietatis & charitatis exercitia, ibi certe fides esse nullo modo potest, uehementerque errant isti qui somniant se habere fidem, quum interim in summa securitate atque ocio uitam degant. Vbi non est charitas, ubi deseritur proximus, ubi non succurritur egenis, ibi certe fides non adest. Nam charitas proximi maximum est argumentum fidei: sicut è diuerso, odium proximi certissimum est indicium incredulitatis. Ideo qui non diligit proximum, is quoque non diligit deum, nec habet fidem in deum. Fides enim semper fructificat, & parit amorem ac dilectionem erga proximum. Bona igitur opera non possunt nec debent a fide separari. Fides enim nunquam potest esse ociosa, tanquam est impossibile fidem esse absque bonis operibus, quam est impossibile deum esse absque misericordia: Neque enim fides est aliud quam cognitio diuinae misericordiae. Quisquis autem agnoscit se esse peccatorem ac reum mortis æ-

Aa . iij ternæ

*Ibi non fit
f. Jos.*

*Quid fuit
proximi f.*

EPISTOLA

ternæ, attamen statuit deum fore sibi misericordem ac propitium propter dilectum filium suum Iesum Christum, fieri non potest quin is quoque proximi misereatur. Itaque quibus incumbit onus concionandi & prædicandi, non tantum remissionem peccatorum euangelizare debent, sed etiam exhortari debent homines ad præstanda opera charitatis, concionatores. Secularis autem magistratus dicitur qui gerit gladium diuinitus sibi traditum ad coercendum delicta non tantum contra secundam tabulam, sed etiam contra primam tabulam Decalogi. Nam principes non minus tenentur punire manifestam blasphemiam atque impietatem, quam homicidia, furta, atque adulteria. Mixtos autem magistratus uoco, qui non solum habent potestatem docendi & prædicandi euangelium, sed etiam habent potestatem secularem: ut summus Pontifex, Cardinales, Episcopi, Abbates, & cæteri, qui omnes, utinam tam curarent spiritualia quam curant corporalia & secularia.

Hi

Quod sit
officium
concionato
ris

NUNCUPATORIA.

Hi autem omnes iam prædicti magistratus debent pietate & omni uirtutis generalis excellere ut sint subditis uelut speculum quoddam & exemplar omnium uirtutum atque honestarum actionum. Secundum speculum est subditorum, in quo subditi uident, quatenus debeant suis superioribus obtemperare; Parandum est autem semper magistratibus nisi aliquid præcipiant uel contra ius naturale, uel contra ius diuinum, Magistratibus impia præcipientibus non est parendum. Nam semper magis deo obediendum quam hominibus. Tertium speculum spectat ad presbyteros. Quartum speculum est idiotarum seu uulgarium hominum. Quintum est eorum qui agunt poenitentiam. Sextum est agonizantium. Hac autem Dionysij specula sub tui nominis auspicijs publicare & in lucem emittere uisum est sanctissime pater, quod potissimum dignus esse uidereris, cui eiusmodi opus dedicaretur. Tua enim uigilantia, cura, diligentia, industria, atque opera effectum

*Quid sit
speculum
si uult in se*

*Quid sit
speculum
si uult in se*

EPISTOLA

est, ut omnia Dionysij Carthusiani opera quae emendatissime habeamus impressa: merito igitur haec Dionysij opuscula tuae paternitati dedicauimus. Offendimus autem haec Dionysij secula, cum nobis traderentur, mirum in modum deformata atque impolita, ea autem nostro beneficio ita sunt expurgata, atque expolita, ut spes sit fore multos qui se in illis posthac & libentius & saepius contemplantur quam antea, & ex hac contemplatione meliores ac sanctiores reddantur. Loca scripturae passim a Dionysio citata in margine annotauimus & summo sudore totum hoc opus a mendis repurgauimus, eaque potissimum in gratiam tuam fecimus, ut fieres aliquando tui uoti compositus haberesque tuum Dionysium, uti cupiebas, perfectum atque absolutum. Tuam autem paternitatem rogo ut hoc nostrum in imprimendo Dionysio studium atque industriam boni consulas. Ego me tuae paternitati ac sanctitati commendo. Vale.